

Provst Sixtus Aspachs Rimerier

Ved C. KLITGAARD

BLANDT den lærde, litterært interesserede Landsdommer *Chr. Herman Helverskov*¹) til Irup's omfattende haandskrevne Samling af meget blandet Art findes efterfølgende Rimerier af Provst *Sixtus Aspach*:

Aspach var født i Kbh. 1672, Søn af den ansete tyske Bartskeer Adam Daniel A. og Kamera Møinichen, blev Student 1690, tog Attestats 1692 og Magistergraden 1695. 1698 blev han udnævnt til Sognepræst i Thisted-Tilsted, da den tidligere Præst Oluf Bjørn ved Højesteret blev fradømt Embedet paa Grund af hans Deltagelse i den berygtede Thistedeske Besættelsessag, og 1703 blev Aspach Provst i Hundborg Herred, men blev allerede 1705 forflyttet til Sognepræsteembedet i Aalborg Frue S. og Nørre Tranders S. Han døde i Aalborg 1739, efter at han 1705 (?) var blevet Stiftsprovst og samme Aar Konsistorial-Assessor samt 1735 havde faaet Biskoptitel og -rang.

Han var en anset Mand, men hans trykte litterære Arbejder bestod kun i nogle Disputatser fra Ungdomsaarene og i en Ligprædiken (1729).

Som Skribent viser han sig som hørende til sin Tids moderne Koryfæer, der med Thomas Kingo i Spidsen baskede sig paa vammelfad Maade i Støvet for Kongens naadige Fødder.

Han var gift 3 Gange, først med sit Søskendebarn *Anna Jensdatter Møinichen* fra Bergen, d. 1708, 2. Gang 1709 med *Maren Poppe*, d. 1717, Datter af Købmand i Aalborg Laurids P. og Birgitte de Hemmer, og 3. Gang 1718 med *Dorthea Marie Rose*, d. 1767, Enke efter Sognepræst Jacob Urbansen Bruun i Tømmerby-Lild, d. 1708, og Datter af Ritmester Rose i Randers. I første Ægteskab havde Provst Aspach 8 Børn, i andet 7, i tredje 4.

Slutningen af *Mag. Sixti Aspack*, Sogne-Præst i *Tisted* hans Afskeed-Prædiken, holden d. 14. April 1705.

1. Far da vel! Du uden Flecke!
Gud velsigne *Tisted* By!
Og en hver i den opklecke,
At Hans Naade bliffver ny
Huer en morgen, huer en Time
Offver Dem, som der i boer:
Bort med Sorgen! *Gud* Sielv riime:
Her skall Naaden være stoer!
2. Farer vell! I Hof-Gesinder,
Huer en trofast *Kongens Mand*
Med Betienter, Børn og Quinder!
Far og vell Ald *Geistlig Stand!*

Far særdeles vell, *Min Broder*,
Som i *Ordet* stod mig bi,
Brugte aldrig Falskheds Noder,
Gud Hand dig fremdeles fri!²)

3. Alle I, som bruge *Handell*,
Eller søger *Bølgen blaa*,
Gud velsigne Eders Vandell,
At det Eder vell kand gaa!
I! som bruger *Kunst* og *Redskab*
Eller tjener for *Jært Brød*,
Himlen give Eder Glædsckab,
Frelse Eder aff ald Nød!

4. *Gud* husvale huer en *Enke*,
Huer en Sjæll, som liider Nød!
Og paa Dem i Naade tencke,
Som Jeg med Dit Ord har fød,
Husbond, Hustru, Børn og Andre
Inden Bye og uden for;
Gud, som alting kand forandre,
Samle os i Himle -Chor!

Mag. *Sixti Aspaeh*.

Supplique.

Om Provstiet udi *Aalborg*.

Stormægtigste Aller Naadigste Arfve Herre og Konning!

For Kongens Fod jeg falder ned med Tack og Ære-Minde,
Som mig Den Naade niude lod Vor Frue Kald at vinde,
Mens om det lidet Prouste-Nafn, det Jeg i *Tisted* har,
Mig og i *Aalborg* blev tillagt, Jeg da lycksalig var!
Det var, Stormægtig *Friderich*, for mig en større Ære!
Det kunde for en fattig Mand et lidet Tillæg være,
Mens skee, huad *Gud* og *Kongen* vill, Jeg tacker for et Brød,
Dog priiser mig fuld lykkelig, om Jeg og dette nød.
I øffrige Jeg stæbe skall at tjene *Himlens Gud*,
Min *Konge* vill Jeg være tro: forsørge *Christi Brud*!³)

Tæksige (se

For Bemelte Prousties Erlangelse:

Jeg træder ydmygst frem igien og i mit Hjerte sucker
Velsignet være Vor *Monarch*, Som ey Sit øre lucker,
Naar som en fattig *Supplicant* ham beder om et Brød.
Jeg bad om et i førstningen, omsider tyende nød!
Det *Prousti* med det *Præste-Nafvn* i *Tisted* Jeg aflagde,
Mens *Kongens* Fromhed mig igjen i *Aalborg* dem tilbragde.
For samme Dobbelt *Naade-Tegn* Jeg Ønsker tusindfold,
Velsignelse ved Fred og Fryd for Gud og Kongens Skiold!

Til Kong Frederik den Fjerdes Fødselsdag 11. Oktober 1706 skrev Sixtus Aspach følgende ”ringe Tancke-Billede med allerunderdanigste Lyckønsknings Tancker”:

¹ C. H. Helverskov til Irup i Hørdum Sogn og Øland i Haring Sogn blev gift 1684 med *Hedevig v. Itzen* og blev 1688 adlet. Han døde 1733.

Hans Blandingsoptegnelser findes i Det kgl. Bibliotek, Thott i Folio Nr. 748, I-V.

De her anførte Rimerier findes i Bind II, Bl. 54 b-55, og Afskriften har fulgt Originalens Bogstavering.

² Kapellan *Henrik Mathiesen Reutze*, f. 1668, der var i Thisted 1702-05 og derefter til sin Død 1728 var Sognepræst i Velling i Ringkøbing Amt.

³ Menigheden.

Kand *Kongens Slott* i *Aalborg-Stad Vor Frues Sogn*
bepryde,
Saa bør vell og dets *Sogne-Præst* paa *Kongens Dag* sig
fryde!
Den meer end dobbelt Naades Glantz, som denne
Nordens Sool
Har paa mig kast, nedkaster mig i *Dag for Kongens*
Stool!
Lad dem, der kjender *Stiernes Løb*, kun telle *Stiernes*
Gange,
Saturni, Jovis, Martis Aar, og sige os, huor mange,
Det er vel smukt; Dog smukkere at telle *Kongens Aar*,
Og glæde sig for huer en *Dag*, der bort med glæde gaar:
Syv gange Fem Vor Nordens Lius har hidindtill
fuldendet,
Og see: Der er et *Nytt Aars-Ny* for *Ham* paa ny
optendet,
Gud, som aff intet gjorde Alt, af noget gjøre meer,

Og mange *Fem* hand legge till, at alle derpaa seer!
Gud, som best veed, huad *Kongen* best og nyttelig kand
være,
Lad *Kongen* faae det Jeg for *Ham* i ønske vill frembære:
*Kong Christian Den Femtis Søn*⁴) saa lenge blomstre maae
Att Mange Fem med Krohne kand ved Fiire-Tallet staae!
Mig tyckes, Jeg seer *Himlen* alt mit Ønske underskriffve,
Og inden *Syv* gang *Fem* gaar ud, *Sin Salfuede* vill giffve
En Arfving, som i fremtid skall en ønsked *Krohne* naa
I *Norder*, eller *Synder-Kant*. *Gid Jeg maa Sanden spaa!*

Dett ønsker Hans Kongl. Maytts Alleunderdanigste
Tiener og tro Forbeder
Sixtus Aspach,
Sogne-Præst till Vor Frues Menighed
i *Aalborg*.

(Kilde: Historisk Årbog for Thisted amt 1953, side 8-11)

⁴ Kong Frederik IV.